

KOŃCZYĆ SIĘ (77) *vb impf*

się (50), się (24), si(ę) (3).

-ń- (67), -n- (7).

-o- (19), -ó- (4); -o- : -ó- *GrzepGeom* (1 : 4).

inf kończyć się (12) [cf też *KOŃCZYĆ inf*]. ◊ *praes* 3 sg kończy się (33) [cf też *KOŃCZYĆ impers praes*]. ◊ 3 pl kończą się (12). ◊ *praet* 3 sg n kończyło się (1). ◊ 3 pl *subst* kończyły się (5). ◊ *fut* 3 sg m kończyć się będzie (1) *CzechEp*, będzie się kończył (1) *GrzepGeom*. *f* kończyć się będzie (1). *n* kończyć się będzie (1). ◊ 3 pl *subst* będą się kończyć (1). ◊ *imp* 3 sg niech się kończy (1). ◊ *con* 3 sg *f* by się kończyła (2). *n* by się kończyło (2). ◊ 3 pl *m pers* by się kończyli (1). *subst* by się kończyły (1). ◊ *part praes act* kończąc się (2).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI* (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. *kończyć*.

1. O czasie (35) :

A. O trwaniu (25) :

a. Być doprowadzanym, zmierzać do końca (16) :

α. *Realizować się* [w czym] (1) : á moc Duchá Bożego wflábości fię cíeleśney pokázuie y kończy *SkarŻyw* 196.

β. *Trwać, być kontynuowanym* (15) : *GrabowSet Dv*; Séym wálny we dwu lat, á do ízefci niedziel fię konczy. *SarnStat* 29; [sądy] kończyć fię máią dokąd fię nie íkończą. *SarnStat* 858, 858, 871; Dla poborow íamych przyzywano poílow od ízláchty z powiátow/ z ktoremi zá trzy ábo cztery dni íeymy fię kończyły. *SkarKazSej* 693b.

W przeciwstawieniach: »zacząć się (*a.* zaczynać się, *a.* [być] zaczęty) ... kończyć się« (6): *CzechRozm* 21; *CzechEp* 157, 168 [2 r.] Wízákóz Aktcię przed śmiercią Królá Iego M. Zygmuntá Auguítá w téy mierze práwem záczyć/ máią fię kończyć tym práwem/ którym fię záczyły. *SarnStat* 1154, 1150.

Zwroty: »kończyć się (aż) do dnia ostatecznego (*a.* sądnego)« (2): Pan Chriítus przez wefele íynowi od oycá ípráwione/ nie rozumie żadne⁸⁰ wćielenia: áni wćy o rzeczy iuz przelźey y íkończoney: ktoraby iuz w wćieleniu muíiálá bylá mieć koniec: ále mowi ktora fię záczynáíá/ á teraz fię kończy y kończy do dnia óíátiecznego będzie *CzechEp* 168, 157.

»do końca się kończyć« (2): *CzechEp* 168; Wízyítkié ípráwy wálzéy kró: M. íáki powód zprzodku pewny miéwáły/ ták y dokońcá pewnémi fię kończyły gránicámi *OrzJan* 93.

b. *Dobiegać kresu, być niedaleko końca* (9) : Ruit dies, Dzien fię kończy. *Mącz* 361c; boć fię złych iuz kończą złości/ á prawda fię Páńfka mnoży. *ArtKanc* N20v; *GostGosp* 158; *GórnTroas* 73.

kończyć się czym (3): *GórnDworz* O3; *CzechEp* 232; Poćiechy y roíkoízy swiátá y cíálá tego: boleściá fię kończą *SkarKaz* 637b.

W przeciwstawieniu: »zaczynać się ... kończyć się« (1): Ale tákíe ípráwy/ íz też poípolicie dla rzeczy fię íiemíkich/ doczeńnych/ y przemiennych/ y od ludzi też cíeleśnych/ á pogan wícey niż Chriítyan záczynáią: przetoż fię też tákze wedle cíálá práwie po pogáńfku kończą. *CzechEp* 4.

α. *Znajdować śmierć lub zabijać się nawzajem* [czym] (1) : Gdzie byli dwá krolowie/ ktorzyby íobie wiáry dotrzymáli/ á krwiá fię nie kończyli? *SkarKazSej* 690b.

B. Osiągać moment końcowy, charakteryzować się czymś w swej końcowej partii (10) :

kończyć się czym (2): *KuczKat* 55; gdy się o to stąraią/ aby się przyiaźń nálezá śmiercią kończyła *SkarKaz* 381a. [Cf też **KOŃCZYĆ I.1.A.bb.β. KłosaAlg Fv**].

W przeciwstawieniu: »kończyć się ... zaczynać się, mieć początek« (2): Bo iáko od wcielenia Páńkiego/ wzyłtki táiemnice y ípráwy Wiáry nálezey íwoy początek máią: ták też piełgrzymowanie iego kończy się Wniebowstąpieniem. *KuczKat* 55; Aczkołwiek to prawdá ieft/ iż się iuz tu końcy [!] tá rzecz/ á potym się nowa záczyzna. *CzechRozm* 236. [Cf też **KOŃCZYĆ I.1.A.bb.β. KłosaAlg Fv**].

a. Rozstrzygać się, być postanawianym (7) : *Diar* 28, 78; Czyli niechcecie aby się kiedy rzeczy wątpliwe kończyły w Kościele *WujJud* 28.

kończyć się aliqua re (1): tedy piérwéy máią bydź Rewizorowie z Séymu wyłáni/ á potym zá ich dołtáteczną ípráwą y opíániém pożytków przyległóści rć. ná Séymie Wálnym *omnium ordinum confensu* kończyć się máią. *SarnStat* 90.

Zwrot: »kończyć się prawem [= zgodnie z prawem, według prawa]« (2): *ZawJeft* 13; Bo nie mogłyby się nigdy przé y íwary kończyć lámym piánym prawem/ ielliby do nich łędzia przyładzony nie był. *SkarKazSej* 697b.

Szereg: »kończyć się a sprawować« (1): napomina JKM, abyście o tym, co pilniejszego jest, o obronie pierwej mowili i stanowili, a potym i o innych, ktore się jedno kolwiek tu kończyć mogą a sprawować, obronę pirwej postanowiwszy *Diar* 24.

2. O przestrzeni (39) : *Inspico*, Na Xtałt kłóła się kończyć. *Mącz* 408a.

kończyć się z czym (1): hydącz szcziana granyczkiem hynaczey pathokiem [!] prosthem tribem asz do Granycze krolewskiej znamy [!] gdzie się konczy hymyeny vasche zimyenyem thich tho dambrowskich *ZapWar* 1542 nr 2504.

kończyć się gdzie [w tym: u czego (6), „gdzie” (5), na czym (3), w co (2), w czym (2), do czego (1), pod czym (1), za czym (1)] (21): poczavsy oth granycze kthora shya konyczy za gayem *ZapWar* 1522 nr 2287, 1542 nr 2504; *HistAl* L3v; A gránicá tá przydzie aż ku Iordanu/ końząc się aż v morzá słonego [Et descendet terminus ad Iarden et erunt exitus eius mare salis]. *BibRadz Num* 34/12, *Num* 34/8, *Ios* 19/14, 22, 29, 33; kończy się ta kráiná aż do gránic Tátárskich *BielKron* 434, 284; przyłóż ná kthorą rękę chcełz/ pod kóftkę/ gdzie się dłón kończy *SienLek* 140; *Linea* prosta ieft/ która od Punktá/ od którego się poczyna / idzie równo do drugiego Punktá/ w który się kończy *GrzepGeom* Cv; *Diameter* ieft *Linea* prosta/ która przez pośrzodek ich idzie/ j kończy się ná obie ítronie w káciéch náprzeiw łobie leżących *GrzepGeom* D3v, C2, O3; *KwiatOpis* A4; *SarnStat* 1071, 1264; *SkarKazSej* 663b. Cf *Fraza*.

kończyć się czym (5): Ziemia Cham y Tatarow Zawolńkich, od wchodu słonca konczy się morzem Chwalenkiem *MiechGlab* 24, 24, 78; *GrzepGeom* D4. Cf *Zwrot*.

W przeciwstawieniach: »poczynać się (a. początek brać) ... kończyć się« (3): Tám gdzie się v gor kończy Allácia/ tám się poczyna Wázgoiá *BielKron* 284; *GrzepGeom* Cv; *KwiatOpis* A4.

W charakterystycznych połączeniach: *kończyć się morzem* (2), *rzeką*; *kończyć się od połdnia, od pułnocy (na pułnocy)* (2), *od wschodu (słońca)* (2); *granice kończą(-y) się* (6), *kraina*.

Fraza: »końce się kończą [gdzie]« (1): Dwa podstówki pod jedną tablicą kładziono/ ná obudwu rogu (iednego Forftu) ták gdzie końce fugowánia fie z chodzili y kończyły [*incastraturae laterum in angulis terminantur*]. *Leop Ex* 36/24.

Zwrot: »kończyć się końcem [czego]« (1): Kończy fie Gottia od pułnocy końcem Sweciey *BielKron* 293v.

a. *O tekście pisanym lub mówionym; finire Mącz* (8) : Ale iż fie przedłuża to násze Kazánie/ Niech fie tu końcy ípraw mych prawdziwe wyznánie. *Prot B2; CzechEp* 165; A tu sie kończą ártykuły z Przywileiá Księstwa Mázoweckiego o pokoju Brzéstfkim wzięté. *SarnStat* 1115.

W przeciwstawieniach: »poczynąć się ... kończyć się« (2): máż też ná brzegu położono/ kędy fie ktora Ewángelia ábo Lekcy z líftu Apoštołfkiego/ ná którą niedzielę/ ábo ná ktore święto poczyná/ y rączkę gdzie fie kończy. *WujNT przedm* 25; *SarnStat* 544.

Fraza: »(tu) kończą się księgi« = (*hic*) *liber explicit a. finit Mącz* (3): A thu fie kończą wtore kłięgi Moizelzowe/ ktore zowá Exodus/ po żydowfku Helełzmot. *BielKron* 35v, 39; *Mącz* [305]b.

b. *O wygłosie, końcówce gramatycznej, ostatniej sylabie wyrazu* (4) : Homoeoteuton, Gdy fie wiele słów yednáko kończy. *Mącz* 157c, 157c.

kończyć się na co (1): Bo ná którą fyllábę kończy fie imie twe/ Od tegoć on Lizyde/ pewnie zączyna íwe. *PaxLiz* C2v.

kończyć się w co (1): Y Romiitth Zydowfkie [imię] nie może fie kończyć w literę Thau/ gdyż íeft *mafculinum* á nie *foemininum* *WujNT* 870.

3. *W przeciwstawieniu:* »początek brać ... kończyć się [w czym]« = *ogarniać całość elementów* (1) : Bowiem trąd pochodzi z zkażenia krwi w każdym człónku, á początek bierze we krwi, kończąc fie w człónkach. *GlabGad* C7v.

4. *Mieć cel* (2) :

kończyć się czym (1): Ewángelia wízyftká Kroleństwem íie niebiefkim kończy: y dla niego bywa kazána. *KuczbKat* 385 *marg.*

kończyć się w czym (1): TAKie íeft Kroleństwo niebiefkie/ o ktore w tey wtorey Prośbie żądamy/ iż íie do niego ściąga/ y w nim íię kończy wízyftko Ewángeliey świętey kazánie. *KuczbKat* 385.

Formacje współrdzenne cf KONAC.

Cf KOŃCZĄCY SIĘ, KOŃCZENIE